

Palfyn

Maria Doolaeghe

bron

Maria Doolaeghe, *Palfyn*. Snoeck-Ducaju en Zoon, Gent 1849

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/dool003palf01_01/colofon.php

© 2015 dbnl

DEN WELERVAREN HEERE
J. DE MERSEMAN, M.D.,
WIENS SCHRIFTEN
DEN ONSTERFELYKEN ROEM
VAN
PALFYN,
TEGEN HET VOORGEWENDE REGT VAN VREEMDEN
HEBBEN GEHANDHAEFD.
UIT VADERLANDSCHE HOOGACHTING.
VROUWE VAN ACKERE,
GEB. MARIA DOOLAEGHE.

Palfyn.

Ziet, na een hallevē eeuw, zyn vonnis uitgesproken:
Nu heeft zyn deugd en konst ons in het hert geraakt,
Nu is den grooten man van nyd en smaad gevroken,
Nu word zyn lof en naam onstervelyk gemaakt,
Nu word hem regt gedaan; nu wordt hem eerst gegeven,
Wat konst en vaderland hem moest van in zyn leven.

D^r DE BRABANDER, *op Palfyn* (178[3]).

Palfyn.

Ik ook ben moeder: 't zegt genoeg, opdat ik kniel'
Voor u - den toon u zing', geofferd door de ziel;
Op uw eerwaardig graf, Palfyn, gebloemte strooije;
Erkentlyk nederzink', de handen samenplooije,
En 't dankgebed u storte, u, die aen 't zwak geslacht,
Naest Gode de eerste, hulp in 't nypend nooduer bragt.

['t Is 't uer]

't Is 't uer

Der sluimrende natuer.

De maen speelt over berg en vlakte,
En giet verzilvring op 't getakte;
Een doodsche rust beheerscht de stad.
Er gaet op 't eenzaem, treurig pad
Een Priester, voorgestapt van lichten,
Die 't nakend uer des doods berigten.

Hy treedt

In 't huis, waer angst en leed
Een jonge moeder fel benauwen.
Geene uitkomst, die zy op ziet blauwen:
Verschriklyk woelt de barenstyd,
Met leven, met natuer in stryd.
Geen schrandre hulp, door de aerd gezonden,
Kan redden in die bange stonden.

O Heer,
 De hope leeft niet meer!
 Zal 't graf die jonge bloem verslinden -
 Den teêrsten huwlyksband ontbinden -
 En haer ontrukken aen het wicht,
 Dat, schreijend, nog in 't wiegje ligt;
 En haer ontrukken aen de kleenen,
 Die aen des vaders knieën weenen?

Ach, 't zyn
 Onnoozle duifjes, die 't satyn
 Der donsen pluimen nog ontbeeren,
 Om koude en regen af te weeren.
 Het naekte lyfje zou vergaen:
 Laet haer de moederwiek omslaen,
 Om lust en leven uit te broeden;
 Laet nog dien Engel hen behoeden!

Ze is groot,
 Ze is moeder by dien nood.
 Haer moed groeit onder leed en tranen:
 Ja, schoon, by 't priesterlyk vermanen,
 Elk rond haer vruchtbre sponde rouw',
 En, neêrgebukt, de handen vouw',
 Om heuglyke uitkomst af te smeeken,
 De moederhoop staet onbezweken.

Maer eer
 De stille mane weêr
 Haer glans onttrok aen berg en vlakke,
 En 't zilver afdreef van 't getakte -
 Maer eer de stilte week uit stad,
 Keerde op het eenzaam treurig pad,
 De priester, biddend: 'Albehoeder,
 Verzacht ten minste 't uer dier moeder!'

Wie is 't,
 Die haer aen 't graf betwist,
 En op den dood wil zegepralen?
 Wie doet er troost op 't sterfbed dalen?
 Palfyn: zyn geest rees, en doordacht,
 En schiep, vol stoute vindingskracht.
 't Geheim der Vroedkunst ligt ontbonden:
 't Verlossingstael is uitgevonden.

Zyn hand,
 Geleid door vlug verstand,
 Beproeft dat stael met vast vertrouwen;
 Nu staekt het droef gezin zyn rouwen;
 God steunt de lyderes: daer glydt
 Het wicht, verlost uit d'ysbren stryd,
 In de armen van 't ontkiemde leven,
 Met haer den greep des doods ontheven.

Nu stroomt,
Door blydschap eerst ontkoemd,
De traen van d'afgestormden vader:
Hy vliegt den aerdschen Engel nader,
En drukt de hand, die redden mogt,
En kust het brein, dat rustloos zocht,
Om 't wondermiddel uit te denken,
En adem aen het kind te schenken.

Hy sluit
In de armen gade en spruit,
En laet zyn boezem overloopen
Van heil: het moederhart gaet open;
Volzaelge tranen klimmen op,
En danking zingt in elken drop;
Zy poogt ze in woorden uit te drukken,
Maer hygt bedwelmd in dit verrukken.

[Stem, stem den lofzang, stem hem luid]

Stem, stem den lofzang, stem hem luid
Voor uw Palfyn, uw echte spruit,
O Vaderland. - Beloon 's mans zwoegen,
Om aen uw krans een bloem te voegen.
Omstrengel met uw moederkroon
Den schedel, bukkend voor uw troon,
En voer hem rond op d'eerewagen:
De dood ligt door zyn hand verslagen!

Ach, hulploos laet de onzalige eeuw,
Ja, hulploos als de schaemle weeûw,
In de eenzaamheid, Palfyn, u weenen.
Het krukje steunt uw zwakke beenen,
De spiegel van het oog verdooft,
Een witte krans omspant het hoofd,
En nog mag u geen leerstoel ryzen,
Wiens dons u zachtjes laet vergryzen!

Als minder de ouderdom dan 't leed
 U 't breede voorhoofd rimplen deed,
 Is 't waer, zaegt gy dan al uw vrinden
 En de uwen door het graf verslinden?
 Heeft, Gryze, (ach, arme Gryze!) de aerd
 Geen liefdeband u meer bewaerd,
 En blyft u niets om 't hart te laven,
 Dan 't knielen op geliefde graven?

Verlaten staet gy daer: alleen
 Treedt, met een hemellachje, heen
 De Godvrucht, de echtste stut in 't lyden:
 Die vrome leert u 't leed bestryden.
 Al rukke nood uw laetste pand,
 Uw laetste huisraed uit uw hand,
 Voor 't heilig kruisbeeld neêrgebogen,
 Droogt gy met haer de schreijende oogen.

Gy zwoegt met onbezweken lust:
 Zoo stapt de pelgrim die niet rust,
 Zoo wekt de landman, onder 't ploegen,
 Zyn boezem op tot zoet genoegen;
 Zoo zingt de nachtegael zyn lied;
 Zoo heerscht de star in 't nachtgebied,
 Zoo sluit de bloem haer kelkjen open,
 En slaeft de bie, daerheen geslopen.

[Schep moed, Palfyn, die God bescherm'!]

Schep moed, Palfyn, die God bescherm!
De gure winter teelt gekerm
By de armen, die in benden zwerven,
Om, beedlend, de aelmoes te verwerven.
Er nadert een vertwyflingsuer.
't Is koud: uw haerd mist vonk en vuer;
't Is avond; 't lampje ontzegt te branden,
Ten troost van die bedrukte wanden.

De hagel geeselt raem en dak;
De wind, die uit zyn holen brak,
Blaest door het huisje in spleet en gaten.
Stom zit dat groot vernuft, verlaten:
Geen uitzicht, dat een haven biedt.
Het eenigst, dat hem de armoê liet,
Waeruit zyn geest nog vreugd kon putten,
Moet hem voor hongersnood beschutten!

Hy raekt zyn waerde boeken aen;
Hy kust ze, en stort een teedren traen.
't Moet zyn: hy vat ze, legt ze neder,
Doorbladert, sluit, en opent weder.
Zyn oog schiet nog een liefdestrael
Op zyn Galeen, op zyn Vesael:
Hy kan van Hippokraet niet scheiden -
Al vrienden, die hem trouw geleidden.

Wat bange proef! wat lange kamp!
Gy zegepraelt, verwoede ramp!
Hy zucht: 'Die kunstschat moet verdwynen!
Verlaten thans van al de mynen.....
O groote God!' - Zyn geest verlamt,
Zyn heilge moed is uitgevlamd -
De blik, eens flonkrend, uitgeblonken,
En 't laetste droombeeld hem ontzonken.

God zag 't meêlydend aen: daer vloog
De Dood hem toe, met teeder oog,
Om hem voor de aerde te beschermen,
En nam hem op in minnende armen.
Een klokje klepte op stillen toon;
't Was 't kerkgeluid der arme doôn,
Van volk en vaderland vergeten,
By wie zyn lyk werd neêrgesmeten.

[Reeds een halve eeuw sliep die zalige in het graf]

Reeds een halve eeuw sliep die zalige in het graf:
Geen sterfling, die er bad; geen die hem tranen gaf.
Alleen de vlindertroep omspeelde zyn gebeente,
En 't wildgeschoten gras verving een zerkgesteente.
Maer 's vreemden afgunst waekt en loert: aen andren grond
Wyst zy de glorie toe van d'eedlen reddingsvond.
Nu gloeit de twist om de eer, den levende eens geweigerd;
Want Belgie is ontwaekt: haer krachtig pleitwoord steigert,
En zegeviert: haer blyft de onsterfelyke kroon.
Nu eerst bouwt ze een altaer voor zynen naem. Hoe schoon
Doet reeds hem 't oude Gent den hoogtydswierook walmen,
Op 't plekje waer hy rust! Festoenen, bloemen, palmen
Omwiegelen zyn graf naest d'eiken burgerkrans;
Zyn lof doorklinkt het land; de lykbus ryst vol glans,
Die zyn geheiligde asch voor de eeuwen moet bewaren.
Eerbiedig groet haer 't volk, in 't onverzaedbre staren,
Terwyl een stille traen uit peinzende oogen breekt,
En ziet zyn grootheid, die in 't levend marmer spreekt.

Myn stadgenoot, van Poucke, uw liefdryk mededoogen
 Om 's mans omnevelde eer had innig u bewogen;
 Uw beitel tooverde, en ontvolkte zynen roem.
 Zoo heft de zilvren dauw den kelk der veege bloem
 Weêr op, en tooit ze lief met verschontloken kleuren,
 En weêr verkwikt zich 't hart in hare milde geuren.
 'k Ben op uw liefdedaed hoovaerdig: zy betoont,
 Wat zielenadel in een vlaemschen boezem woont,
 Die 't kunstenkoor vereert, door welk een voet vertreden,
 En de ouderlyke deugd bewaert by vlaemsche zeden.

Gy juichte, toen gy uit den hemel nederzaegt
 Op 't zuiver offer, dat den Heer ook heeft behaegd,
 Palfyn! - Ja, 't was de kunst, die 't hoofd der kunst bekroonde,
 't Was onbesmette deugd, die hemeldeugd beloonde.
 Uw eernaem klom omhoog, en praelde heinde en veer:
 De nacht, die hem omsloot, viel voor den beitel neêr!

Men roeme vry den vond, uit Newtons brein geboren,
 En Kusters geest, die d'aerd het tweede licht deed gloren,
 Waer klopt een harte, dat den sterveling niet mint,
 Die uit den afgrond redt, het leven schenkt aen 't kind -
 Tot fieren moederrang de vrouw verheft, en de eere
 Voor zulk een scheppend brein slechts toewydt aen den Heere?

[Rys uit den doodslaep, rys, o gy, zyn Vaderstad!]

Rys uit den doodslaep, rys, o gy, zyn Vaderstad!
 Verhef u, Kortryk, trotsch op dien benydbren schat.
 Moog' t Gulden-sporenveld van gryze grootheid tuigen,
 Voor uw Palfyn ook moet de knie des vreemden buigen.
 Welaen, uw offer aen den lande, aen God gebragt!
 Klimme op uw moederwenk van uit der jaren nacht
 Dat beeld! Het klimm' niet ver van uw doorluchte velden;
 En blinke, ook by den gloed der oude Vlaemsche helden.

En dan, o Moeders, als hy daer op 't voetstuk pronkt,
 U toelacht met een oog voor u in liefde ontvonkt,
 Alsof zyn groote geest hertreden was in 't leven,
 Om redding aen te biên wen 't vreeslyk uer doet beven,
 Treedt dan in kooren toe: heft blyde hymnen aen,
 En drukt op 't heilig hoofd den krans van lauwerblaên;
 Viert hem een jaerlyksch feest, waerop uw kindren glansen,
 Zoo lang de morgenstrael van uit de purpren transen
 Zyn Kortryk groet; zoo lang de Vroedkunst roem geniet,
 En moedervreugd haer vrucht den Vaderlande biedt!